

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла
Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)

Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
діяльності

(підпис)

І.В. Петрова
(ініціали, прізвище)

«12» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 01.02. ГЕНДЕРНІ ПИТАННЯ В МИСТЕЦТВІ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський)/другий (магістерський))

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва)

освітня програма Мистецтвознавство
(назва)

спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і назва)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова/за вибором)

мова викладання українська
(українська/англійська)

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
професійної програми (для акредитованих ОПП та
акредитованих спеціальностей)

АБО

Керівник проектної групи (для ліцензованих ОПП та
ОПП, набір на які здійснюється вперше)

Сосік О. Д.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

27.08.2024 № 1

Завідувач кафедри

Гончар К. Р.
(підпис, ініціали, прізвище)

Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерні питання в мистецтві» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр за спеціальністю «023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». КДАДПМД ім. М. Бойчука. 27.08.2024. 12 с.

Розробник(и): Сосік Ольга Даніїлівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука

Робочу програму перевірено

Декан факультету

(підпис)

Дяченко А. В.

(ініціали, прізвище)

28.08.2024

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)

Протокол засідання НМР факультету 27.08.2024 № 1

Голова НМР факультету

(підпис)

Петрук Р. І.

(ініціали, прізвище)

1. **Опис навчальної дисципліни**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Нормативна
Модулів – 1	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання _ (назва)		
Загальна кількість годин – 90		
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): «Бакалавр» (освітній рівень перший)	Лекції
		18 год.
		Практичні
		10 год.
		Семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
52 год.		
		Індивідуальні завдання:
		Вид контролю: поточний підсумковий
		Форма контролю: залік

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Гендерні питання в мистецтві» полягає у формуванні цілісного уявлення про вплив гендеру на художню творчість, мистецьку критику та культурні практики. Усвідомлення соціокультурної ролі мистецтва як інструменту боротьби з дискримінацією упосліджених груп та простору для реалізації гендерної рівності. Розвиток критичного мислення через аналіз мистецьких явищ з позицій гендерної рівності. Формування етичного підходу до створення і сприйняття мистецтва в контексті ідей інклюзивності та боротьби зі стереотипами.

2.2. Заплановані результати навчання модуля навчальної дисципліни

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі

програмні результати навчання:

ПРН 2 . Виявляти сучасні знання і розуміння історії та теорії мистецтва, сфери професійної діяльності (музейної, галерейної, кураторської, викладацької), застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях;

ПРН 8. Аналізувати, інтерпретувати конструктивну ідею та композиційні рішення творів мистецтва; вміти типологізувати творчі ідеї та художні якості творів; визначати підходи до вивчення ціннісних аспектів культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при дослідженні концепції твору та художнього образу;

ПРН 14. Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі;

Вивчення модуля навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей

загальних:

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно- мистецькі, духовні, моральні цінності суспільства, наукові досягнення, розуміти історію і закономірності розвитку предметної області, її місця в загальній і мистецькій картині світу.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальних (фахових, предметних):

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки: історії та теорії мистецтва, методології, художньої критики, історіографії, іконології, базових рівнів аналізу творів мистецтва, арт журналістики, музеології, пам'яткознавства, колекціонування, інвентаризації та збереження пам'яток мистецтва.

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку у взаємозв'язку з тенденціями розвитку галузі професійної діяльності, визначати напрями.

СК 5. Здатність генерувати авторський підхід щодо дослідження інноваційних ідей та пошуків митців в їх сучасній мистецькій практиці.

3. Передумови вивчення дисципліни

Дисципліна не має обов'язкових передумов для вивчення.

4.Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання:**

знати:

- визначення понять «гендер», «гендерна ідентичність», «гендерна рівність», «гендерна дискримінація»;
- роль гендеру в історії мистецтва, зокрема позицію жінки як митця і об'єкту зображення, гендерну нерівність у художньому каноні;
- взаємозв'язки між гендером і мистецтвом;
- генезу формування в різних культурах зображення чоловічого та жіночого гендеру;
- феміністський аспект критики мистецтва, квір-теорію та інтерсекційні підходи в аналізі культурних явищ.

вміти:

- аналізувати художні твори крізь призму гендеру, зважаючи на соціокультурний контекст;
- ідентифікувати гендерні стереотипи та їхній вплив на створення і сприйняття мистецтва;
- використовувати гендерну оптику для проведення дослідницьких проєктів або написання аналітичних статей про мистецтво;
- інтегрувати знання з гендерних студій, історії мистецтва, соціології та культурології для цілісного бачення проблеми.

5. Програма навчальної дисципліни
5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин				
	усього	лек	сем	практ	срс
Тема 1. Гендері аспекти в мистецтві.	17	3	2	2	10
Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	22	6	2	2	12
Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	17	3	2	2	10
Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	17	3	2	2	10
Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	17	3	2	2	10
Усього годин	90	18	10	10	52

Загальний обсяг – **90 год.**, в тому числі:

Лекції **18 год.**

Семінарських – **10 год.**

Практичних – **10 год**

Самостійна робота – **52 год**

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин
		ДФН
1	Тема 1. Гендері аспекти в мистецтві. Репрезентація гендерних наративів в Європейському мистецтві від первісних часів до сучасності. Внесок жінок у мистецтво: від класичних прикладів до сучасних. Відомі художниці, які змінили уявлення про роль жінок у мистецтві. [2], [3], [6], [8], [11], [12], [13]	3
2.	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст. Репрезентація жінок у мистецтві різних епох (античність, середньовіччя, ренесанс). Проблема тілесності в репрезентації жіночих образів: Жіноче тіло в образотворчому	6

	мистецтві Стародавнього світу та Середньовіччя; Ренесанс та бароко: ідеалізація та еротизація жіночого тіла; Естетизм та декаданс – ідеалізація мертвого жіночого тіла; Модернізм та експерименти з тілесністю. Виникнення феміністичного мистецтва як реакції на об'єктивацію жіночого тіла. [9], [12], [13], [16], [17]	
3.	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни. Ідеалізований образ чоловіка у класичному мистецтві. Стереотипи маскулінності та їхня еволюція. [1], [6], [8], [13]	3
4.	Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа. Гендерні ролі в кінематографі, музичних кліпах, рекламі. Вплив поп-культури на формування гендерних уявлень. [4], [5], [10], [13], [14]	3
5.	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві. Поняття гендерної ідентичності: чоловіча, жіноча, небінарна ідентичності. Дослідження художниками питання гендерної ідентичності у своїх роботах. [1], [7], [9], [14], [15]	3
Усього годин		18

5.3. Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		ДФН
1.	Тема 1. Гендерні аспекти в мистецтві. Гендерна рівність у мистецтві як аспект суспільного розвитку.	2
2.	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст. Порівняння реальних умов життя жінок із їхнім зображенням у мистецтві. Відомі феміністичні художниці та їхні роботи (Джуді Чикаго, Фріда Кало, Барбара Крюгер та інші). Переосмислення жіночого тіла: від об'єкта до символу боротьби за права.	2
3.	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни. Соціальні та культурні фактори, які найбільше вплинули на зображення чоловіків у різні епохи. Вплив чоловічих образів у мистецтві на сучасне суспільство.	2
4.	Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа. Сучасні приклади, що руйнують гендерні стереотипи.	2
5.	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві. Трансгендерні та небінарні митці: їхній вплив та позиція у світі мистецтва.	2

Усього годин	10
--------------	-----------

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин	Вид контролю
1	Тема 1. Гендерні аспекти в мистецтві.	10	
2	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	12	
3	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	10	
4	Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	10	
5	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	10	
Усього годин		52	Диф.залік

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: ілюстрація, демонстрація, презентація.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, репродуктивно-варіативні, пошукові, творчі, проблемно-пошукові, інтегративні.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з ілюстративним матеріалом.

2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).
- Добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи діагностики:

методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове

письмове тестування; реферативно-дослідницька курсова робота.

Методи творчо-пошукового контролю: творчо-пошукове тестування; аналіз варіативності пошукових ескізів; аналіз образно-емоційної складової проектної графіки.

методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

7.Форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю	Максимальна кількість балів
Усна доповідь, доповнення (робота в аудиторії)	5 x 4 бали = 20 балів
Перевірка виконання практичних завдань	5 x 7 бали = 35 балів
Контрольна робота	2 x 10 балів = 20 балів
Підготовка презентації	10 балів
Представлення результатів науково-дослідних робіт на студентських конкурсах, конференціях, олімпіадах тощо	бонусні бали (до 15 балів)
Всього	100

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою (2-й семестр)	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконані завдання
Т. 1. Гендері аспекти в мистецтві.	20
Т. 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	20
Т. 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	20
Т. 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	20
Т. 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	20
Разом за дисципліну	100

8.1 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерні питання в мистецтві» для здобувачів вищої освіти за першим освітнім ступенем (освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр») за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2024. 12 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Мельник Тетяна. Мельник Т. Трансформація образів чоловічого та жіночого у візуальній культурі України періоду незалежності. Гендерний аспект. : дис. ... д-ра філософії в галузі культурології : 034. Київ, 2023. 238 с.
2. Бовуар С. *Друга стаття*. Київ: Основи, 2017. 368 с.
3. Агеєва В. *Філософія жіночого існування* / Передмова до кн. С. де Бовуар. Друга стаття. Київ, 1994. Т. 1. С. 14–26.
4. Андрушко Л. Гендерні стереотипи в українській рекламі // *Вісник Львівської національної академії мистецтва*. 2010. № 23. С. 397–404.
5. Брюховецька О. «Я українка»: постер-кампанія, яка закликає замислитися над статусом жінок-заробітчаник. *Українська правда*. URL: <https://life.pravda.com.ua/columns/2018/10/28/233858/>
6. Бурейчак Т. *Соціологія маскуліності*. Львів: Магнолія 2006, 2011. 142 с.

7. Галерея Тетяни Миронова представляє актуальний contemporary art. Webархів.
URL: <https://web.archive.org/web/20110726232121/http://www.knuj.org/ua/news.html?id=556>
8. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. №16.
URL: http://www.apfs.in.ua/v16_2017/8.pdf
9. Гліба Г., Яковленко К. Молоко за шкоду: сексуальність, тілесність та інтимний простір в українському мистецтві 1990-х років // *Блок*. URL: <https://blokmagazine.com/ua-молоко-за-шкоду-сексуальність-тілес/>
10. Грицюта Н. М. Архетипи української ментальності у сучасній рекламі // *Інформаційне суспільство*, 2011. №14. С. 44–51.
11. Еко У. Історія потворності. Київ: Слово, 2007. 456 с.
12. Естес К. *Жінки, що біжали з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах*. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 528 с.
13. Купцова Т. *Теорія архетипів та їх гендерна складова // Наукові записки*. Серія «Філософія». Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія», 2013. №12. С. 221–229.
14. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки у сучасній Україні // *Незалежний культурологічний журнал «І»*. 2003. № 27. С. 37–58.
15. Копилова Надія. Гендерні варіації фемінності у сучасних українських художніх практиках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Випуск 43, 2022, 62–68.
16. Сосік О. Прерафаеліти як передвісники нових підходів до зображення гендеру в мистецтві. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Михайло Бойчук: Візія і місія». (30 жовтня 2024 р. Київ). с. _____
17. Sosik O. Images of a Women in the Art of Decadence. *Visual Culture of Ukraine*, 1, 40–49.

12. Узгодження робочої програми навчальної дисципліни

Л И С Т

узгодження робочої навчальної програми
з дисципліни Гендерні питання в мистецтві,
(назва навчальної дисципліни)

складеної відповідно до освітньо-професійної програми
підготовки бакалаврів за напрямом/спеціальністю 023 образотворче
мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

розробленої

кандидатом мистецтвознавства, доцентом кафедри ММО Сосік О. Д.

	Прізвище, ім'я, по батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			
Випускова кафедра – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			

13. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки